त्वया दायादवानस्मि त्वं मे वंशकरःसुतः। पौरवो वंश इति ते ख्यातिं लोके गमिष्यति। २१८०
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ ततः स नृपशार्दूल पूरुं राज्येऽभिषिच्य च। तपः सुचरितं कृत्वा भृगुतुङ्गे महातपाः।
कालेन महता पश्चात्कालधर्म्ममुपेयिवान्। कारयित्वा त्वनशनं सदारः स्वर्गमाप्तवान्।
इत्यादिपर्व्व सम्भवपर्व्वणि ययात्युपाख्यानेपञ्चसप्ततोध्यायः ॥ ७५ ॥
॥ जनमेजय उवाच ॥ ययातिः पूर्व्वजोऽस्माकं दशमो यः प्रजापतेः। कथं स शुक्रतनयां लेभे परमदुर्लभां।
एतदिच्छाम्यहं श्रोतुं विस्तरेण तपोधन। आनुपूर्व्व्या च मे शंस राज्ञो वंशकरान् पृथक्।
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ ययातिरासीन्नृपतिर्देवराजसमद्युतिः। तं शुक्रवृषपर्व्वाणौ वव्रातें वै यथा पुरा। २१८५
तत्तेऽहं सम्प्रवक्ष्यामि पृच्छते जनमेजय। देवयान्याश्च संयोगं ययातेर्नाहुषस्य च।
सुराणामसुराणाञ्च समजायत वै मिथः। ऐश्वर्य्यं प्रतिसं घर्षस्त्रैलोक्ये सचराचरे।
जिगीषया ततो देवा वव्रिरेऽङ्गिरसं मुनिं। पौरोहित्येन याज्यार्थे काव्यं वृशनसं परे।
ब्राह्मणौ तावुभौ नित्यमन्योन्यस्पर्द्धिनौ भृशं। तत्रदेवा निजघ्नुर्यान्दानवान्युधि सङ्गतान्।
तान्पुनर्जीवयामास काव्यो विद्याबलाश्रयात्। ततस्ते पुनरुत्थाय योधयाञ्चक्रिरे सुरान्। २१९०
असुरास्तु निजघ्नुर्यान्सुरान्समरमूर्द्धनि। न तान्सञ्जीवयामास बृहस्पतिरुदारधीः।
नहि वेद स तां विद्यां यां काव्यो वेत्ति वीर्य्यवान्। सञ्जीविनीं ततो देवा विषादमगमन्परं।
ते तु देवा भयोद्विग्नाः काव्यादुशनसस्तदा। ऊचुः कचमुपागम्य ज्येष्ठं पुत्रं बृहस्पतेः।
भजमानान्भजस्वास्मान् कुरु नः साह्यमुत्तमं। या सा विद्या निवसति ब्राह्मणेऽमिततेजसि।
शुक्रे तामाहर क्षिप्रं भागभाङ्गो भविष्यसि। वृषपर्व्वसमीपे हि शक्यो द्रष्टुं त्वया द्विजः। २१९५
रक्षते दानवांस्तत्र न स रक्षत्यदानवान्। तमाराधयितुं शक्तो भवान्यूर्व्ववयाः कविं।
देवयानीञ्च दयितां सुतां तस्य महात्मनः। त्वमाराधयितुं शक्तो नान्यः कश्चन विद्यते।
शीलदाक्षिण्यमाधुर्य्यैराचारेण दमेन च। देवयान्यां हि तुष्टायां विद्यां तां प्राप्स्यसि ध्रुवं।
तथेत्युक्त्वा ततः प्रायाद्बृहस्पतिसुतः कचः। तदाऽभिपूजितो देवैः समीपे वृषपर्व्वणः।
स गत्वा त्वरितो राजन्देवैः सम्प्रेषितः कचः। असुरेन्द्रपुरे शुक्रं दृष्ट्वा वाक्यमुवाच ह। २२००
ऋषेरङ्गिरसः पौत्रं पुत्रं साक्षाद्बृहस्पतेः। नाम्ना कचमिति ख्यातं शिष्यं गृह्णातु मां भवान्।
ब्रह्मचर्य्यं च रिष्यामि त्वय्यहं परमं गुरौ। अनुमन्यस्व मां ब्रह्मन्सहस्रं परिवत्सरान्।
॥ शुक्रउवाच ॥ कच सुस्वागतं तेऽस्तु प्रतिगृह्णामि ते वचः। अर्चयिष्येऽहमर्च्यं त्वामर्चितोऽस्तु बृहस्पतिः।
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ कचस्तु तं तथेत्युक्त्वा प्रतिजग्राह तद्व्रतं। आदिष्टं कविपुत्रेण शुक्रेणोशनसा स्वयं।
व्रतस्य प्राप्तकालं स यथोक्तं प्रत्यगृह्णत। आराधयन्नुपाध्यायं देवयानीञ्च भारत। २२०५
नित्यमाराधयिष्यंस्तौ युवा यौवनगोचरे। गायन्नृत्यन्वादयंश्च देवयानीमतोषयत्।
स शीलयन्देवयानीं कन्यां सम्प्राप्तयौवनां। पुष्पैः फलैः प्रेषणैश्च तोषयामास भारत।
देवयान्यपि तं विप्रं नियमव्रतधारिणं। गायन्ती च ललन्ती च रहःपर्य्यचरत्तथा।